

'OMDAT INTEGRALE PLAN- EN GEBOUWONTWIKKELING JAREN DUURT EN VEEL AANDACHT OPSLURPT, ONTSTOND ER BIJNA (WEER) EEN 'GEPARKEERD LANDSCHAP'.'

VASTGELOPEN STADSDEEL

LEEFT OP IN TUSSENTIJD

CAROLIEN OOMES, Buitenom.

KENMERKEN VAN EN TIPS VOOR DE TUSSENTIJD:

- zichtbare activiteit vanuit een centrale plek,
- fysieke ingrepen en sociale ontmoeting,
- iedereen inclusief: jong & oud,
- uitgaan van vertrouwen en niet van angst,
- in stapjes: organische verandering,
- altijd kwaliteit opzoeken in de ontwerpen,
- met drie of meer organiserende trekkers,
- slim hergebruik van lokale materialen-kennis-kunde,
- klein budget en groot eigenaarsgevoel: zelfwerkzaamheid,
- ideeën met draagvlak uit de buurt,
- iedereen met de voeten in de modder,
- een volle gebiedsagenda als kleurrijk palet,
- doorzetten: het moet mooi, bijzonder en af,
- experimenteertijd: er mag iets mislukken.

VANAF 2011 WERKT EEN GEBIEDSTEAM STRUCTUREEL AAN DE VERSTERKING VAN HET STADSDEEL HOENSBROEK, IN DE JAREN '80 INGELIJFD BIJ DE GEMEENTE HEERLEN. PAL NAAST HET CENTRUM GELEGEN LAG HET STADSDEEL ER VERLOEDERD BIJ.

Een gesloopte LTS-school liet een braakliggend terrein achter. De gemeente wilde op die plek een 'brede maatschappelijke voorziening (BMV)' bouwen. Maar helpt dat een wijk met verouderde portiek-etagewoningen en veel huishoudens met multi-probleemmerken uit het slop? Gekozen werd voor een andere weg. En met succes. Het vastgelopen stadsdeel leefde op door actief samen te bouwen aan 'de Tussentijd' in Hoensbroek. Onder leiding van projectleider Doenja Urlings, Jadoen (in opdracht van gemeente Heerlen), werd voorjaar 2011 samen met twee woningcorporaties, Woonpunt en De Voorzorg, de herstructurering van het stadsdeel integraal opgepakt. Niet alleen kijken naar de stenen maar ook naar de mensen en hun verleden, heden en toekomst in de wijk. Met oog voor sociale, fysieke en economische factoren, en aandacht voor macro- en microschaal ontstond een grove 'denk'-schets die belangen verenigde. Een ontwerpteam (BplusB en Buitenom) werd geselecteerd en zij startten met uitgebreide kennismakingen in de buurt. Identiteit en trots stonden centraal.

Het planproces was als een wervelstorm. Het projectteam kwam uit de anonimiteit en hield op veel manieren contact met burgers uit Hoensbroek. Resultaat: een breed gedragen plan voor het toekomstige Aldenhofpark. Maar in de wijk zelf leek het windstil. Wat gebeurde er, behalve verhuizingen en leegstand, in het hier en nu? Projectleider Doenja Urlings en ontwerper van de buitenruimte Carolien Oomes (Buitenom) ontwierpen een parallel planproces en een inspiratieboek voor 'de Tussentijd'. Vanuit hun eigen expertise: gebruik(-ers) kwaliteit, respect en maatwerk, open planproces, master city developer, community planning en community art. Het werd geen uitputtend uitgeschreven plan met gedetailleerde doelen, maar een organisch proces, gericht op gezamenlijke actie en op sterke verbinding van inwoners en professionals. Is het mogelijk om (tijdelijke) sporen te maken in het gebied, sporen die zichzelf misschien overleven? Met zeer beperkt budget en de tijdslijn 2012-2014 was de Tussentijd ongemerkt al gestart...

De Tussentijd krijgt vorm op en rond het veld in de LTS-buurt en drijft op persoonlijke verbinding en energie tussen mensen. Er is gestart met een fysieke ingreep: het ontsluiten van het lege veld via een nieuwe looproute. Daarna werd aangesloten bij dorpse activiteiten om Tussentijd-ideeën bij

jong en oud op te halen. Via een open oproep, serie posters, beeld-iconen, ideeënlabels, sponsoractie, een marktkraam. Vervolgens werden kansrijke ideeën geselecteerd en gepubliceerd in de Tussentijd-agenda. Fysieke ideeën kregen een kavel aan het pad.

Nieuwe activiteiten trokken mensen het gebied in: picknick, speeltuinslotfeest, tent in de wijk, riddervertelling, bijenles, theater-project, lawaaiconcert. Een groep verstandelijk beperkte cliënten kroop uit de schulp en ging in het gebied samenwerken met vrijwilligers aan het beheer van de openbare ruimte. De buurtorganisatie zag kansen, activeerde haar website en trok de wijk in. Een ontwerper verbeeldde Tussentijd-ideeën in maquettes, kunstenaars maakten met (oud-) inwoners voorstellingen en tentoonstellingen. Ook werden er bijzondere fysieke projecten gerealiseerd: een ontmoetingsplek van oud straatmeubilair, een re-use stalen bijenkasteel met uitkijkpost en bijenvolken, een kruiden- en groentetuin, unieke windbloemen als fiere gebiedsmarkering, een inloop (project-) huis. Het bijenkasteel won zelfs een nationale prijs. Ondanks dat de woningen leegstroomden en de flats dichtgespijkerd raakten, ging de LTS-buurt weer leven. Het college van B&W en zelfs minister Blok kwamen op bezoek. Er kan veel met weinig geld, als je wil en samen net even verder denkt dan standaard!

De Tussentijd gaat door in 2014 en heeft al veel opgeleverd. Mooie initiatieven die onder het mom van 'idee van burgers' en 'een tijdelijke bestemming' mogelijk waren. Goed afscheid van vertrekkende bewoners en de LTS-buurt, een warm welkom voor de nieuwe gebruikers en Aldenhofpark. Bijna geen vernieling. Identiteit. Zijn er sporen die overleven? Ja! Fysieke resultaten (bijenkasteel, ontmoetingsplek, pad en windbloemen) zijn dierbaar geworden en krijgen in het Aldenhofpark een blijvende plek. Sociale Tussentijd-resultaten betekenen minder anonimiteit onder inwoners en beter zichtbare projectteamleden. En het politieke effect: draagvlak en brede betrokkenheid.

Want... waar vele ogen toekijken en handen meewerken, daar ontstaat niet te missen kracht. Dat jaagt de gebiedsontwikkeling aan. De grote plannen vorderen, parallel aan de Tussentijd, ze hebben de aandacht van bewoners, pers en politiek. Hoensbroek is al in verandering. Aldenhofpark, ja, dat komt er wel!

Auteurs: **Doenja Urlings**
Carolien Oomes, Buitenom

DOENJA URLINGS, Jadoen

PROJECTGEGEVENS

Ontwerp windbloemen: Buitenom.
Technische realisatie windbloemen: Horst4dsign, Fleximac, Alcander en de buurtames, Jadoen.

Ontwerp bijenkasteel: Meier+Moor architecten.

Technische realisatie bijenkasteel: Zelissen bv, vrijwilligers VDL-NedCar.

Ontwerp ontmoetingsplek: Buitenom.

Technische realisatie ontmoetingsplek: Radar-clënten, dienst beheer en onderhoud & Jadoen.

Huisstijl Tussentijd: Merian Plaat.

i
www.jadoen.com
www.buitenom.com